

Voordrachten van J.J. Cremer in 1873.

Oprechte Haarlemsche courant, 9 november 1872:

MAATSCHAPPIJ „TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN".
Departement Haarlem.

BUITENGEWONE VERGADERING met Dames
op Dingsdag 19 November 1872, des avonds ten half
acht ure, in den Schouwburg Sint Jansstraat.

SPREKER :

De Heer F. HAVERSCHMIDT, van Schiedam.

NB. Bovenstaande vergadering zou volgens
vroegere kennisgeving plaats hebben op Dings-
dag 12 November 1872, doch is uitgesteld
tot Dingsdag 19 November 1872.

De volgende buitengewone vergaderingen met Dames
zullen dezen winter nog worden gehouden :

10 December 1872, de Heer J. H. VAN KOTEN, van
Amsterdam. Natuurkundige voordracht.

14 Januarij 1873, de Heer J. J. **CREMER**, van
's Gravenhage. Letterkundige voordracht.

18 Februarij 1873, de Heer G. A. VRUGTMAN,
van Zutphen, en Mevrouw KLEINE GARTMAN, van
Amsterdam. Declamatorische voordracht.

Bij den Penningmeester, den Heer P. LOOSJES, zijn
meer Dameskaarten à f 1 verkrijgbaar, voor zoover er
ruimte beschikbaar is.

Zij, die nog tot het lidmaatschap willen toetreden,
worden verzocht zich bij een der leden van het Bestuur
aan te melden.

A. C. KRUSEMAN,
President.
H. F. WALLER,

Algemeen Handelsblad, 16 januari 1873:

Woensdag 22 dezer, zullen onze stadgenooten weder
het genoegen kunnen smaken een voordracht van den
heer J. J. **Cremer** in het *Odéon* bij te wonen.

Oprechte Haarlemsche courant, 16 januari 1873:

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Haarlem, 15 Januarij. In eene gisteren-avond in den Nieuwen Schouwburg alhier gehouden buitengewone vergadering der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen trad als spreker op de heer **J. J. Cremer**, van 's Gravenhage. Met zijn eigenaardig talent droeg hij de overbetuwsche novelle „Aon 't kleine Rivierke” voor, en hij werd door de in buitengewoon groot aantal opgekomen leden met hunne dames tot het einde toe met onverdeelde aandacht en belangstelling gevolgd.

Nieuws van de dag, 21 januari 1873:

Odeon. Woensdag 22 Jan. (8 u) Lezing van den Heer **J. J. Cremer.** »Op den **Kniehorst.**»

Algemeen handelsblad, 24 januari 1873:

Onder de uitspanningen, welke de winter ons biedt, is er geen, die zoozeer in alle opzichten voldoet aan al de eischen die een beschaafd publiek stellen mag, als de lezingen van den heer **Cremer.** Wie gisteren-

avond het genoegen had een plaatsje te vinden in de volgepropte, prettige *Odéon*zaal, waar de gevierde schrijver een der schoonste zijner Over-Betuwsche novellen *Op de Kniehorst* voordroeg, zal opnieuw overtuigd zijn van de juistheid dezer opmerking. En toch, hoe hoogst eenvoudig zijn de middelen, waarmede de heer **Cremer** een publiek weet te boeien, dat ten deele althans slechts zelden een der andere uitspanningen van den winter bijwoont. De oplossing van dit raadsel ligt, dunkt ons, vooral in dien eenvoud, welke ook hier in meer dan één opzicht de stempel der waarheid is. De personen, die **Cremer**, vooral in zijne Betuwsche novellen, ten tooneele voert, zijn niet bloot scheppingen van zijn geest: zij leven, zij denken, zij spreken en handelen, gelijk hun natuur en hunne omgeving het hun ingeven. Uit dit oogpunt beschouwd, is **Cremer** in hooge mate *realist*, maar realist in den edelen zin des woords; gelijk de schilder, die de natuur als leidsvrouw volgt, niet om zich door haar te laten overheerschen, maar aan haar te ontleenen wat tot nadenken, tot bewondering, tot de veredeling kan leiden. Bovendien kent **Cremer** het geheim van dien beminnelijken humor, welke ons te gelijk een lach en een traan ontlokt, die tot hoofd en hart beiden spreekt, en weet zijne welluidende buigzame stem elk der personen, die hij laat denken en praten, zóó natuurlijk en zonder de minste overdrijving wêr te geven, dat menig tooneelspeler daaraan een leerzaam voorbeeld kan nemen.

Wanneer **Cremer**, zooals wij hopen en verwachten, dezen winter nogmaals hier ter stede optreedt, kan de ijverige gérant van het *Odéon* het aangename van den avond ook zijnerzijds verhoogen, indien hij door versterking van zijn hulppersonneel zorgt, dat de bezoekers minder lang in het voorportaal behoeven te wachten, totdat zij van hun mantels en overjassen ontlast zijn.

Nieuws van de dag, 24 januari 1873:

Dat ons publiek de lezingen van den Heer J. J. Cremer nog steeds, en bij toeneming, naar verdienste blijft schatten, bewees gisteren wêr de stampvolle zaal van *Odéon*. 't Was een prettige avond, dien we daar doorbrachten, een genot niet alleen om den begaafden spreker zijn lieve schets *van de Kniehorst* te hooren voordragen, en voorzingen, — te zien voorstellen, hadden we haast gezegd — maar ook om dat aandachtig auditorium gade te slaan, dat geen woord verloor en van het begin tot het einde de boeiende voordracht met ingehouden adem volgde. Benijdenswaardig! In bijzonderheden te treden is natuurlijk overbodig voor hen die de lezing bijwoonden; hen, die 't voorrecht niet hadden, kunnen wij er toch geen flauw idee van geven. Uitnemend ge'ukt was onzes inziens de nachtelijke alleenpraak van den gierigaard en niet minder de beschrijving van Fransken's overleggingen. 't Zingen wil er bij ons nog maar niet in.

Op het oogenblik dat we dit schrijven laat de eigenaar der zaal waarschijnlijk 't plafond eens nazien.

Het vaderland, 18 februari 1873:

Na de pauze kwam Cremer. Wij behoeven slechts te zeggen dat hij op de wijze, zooals men dat van hem gewoon is, de reis van Gerrit en Gijs naar de Amsterdamsche kermis ten gehoor bracht om u nog in gedachten te doen meelachen met het publiek, dat door herhaalde toejuichingen toonde hoezeer het de talenten van onzen Cremer weet op prijs te stellen. Wij eindigen met een woord van dank aan *Oefening kweekt kennis* voor de aangename avonden, ons ook weder dezen winter verschaft, waartoe zeker de wer-

Leeuwarder Courant, 4 maart 1873:

— Hoe vele lezingen aan het Leeuwarder publiek ook dezen winter weder worden aangeboden, toch zullen zij, naar wij vertrouwen, met belangstelling vernemen, dat de heer J. J. **Cremer** eerstdaags hier in de zaal van den heer v. d. Wielen optreden en zijne keurige novelle *Oan 't kleine Rivierke* voordragen zal, die laatstelijk tot drie malen toe door hem in het lokaal *Odeon* te Amsterdam is ten beste gegeven. Wie ook bij de Leeuwarders een woord van aanbeveling noodig heeft, niet de heer **Cremer**, die nu reeds jaar op jaar hier kwam en zijne talenten op toenemende wijze zag waarderen. Ons doel is dan ook slechts het publiek voor te bereiden op een avond, die ontegenzeggelijk een groot genot zal opleveren.

Leeuwarder Courant, 7 maart 1873:

LEZING
VAN
J. J. CREMER,
Onderwerp: Oan 't kleine revierke,
Donderdag den 13 Maart 1873,
’s avonds half acht uur,
in de Groote Zaal van den Heer IJ. VAN DER
WIELEN te Leeuwarden.
Kaartjes zijn à f 1 verkrijgbaar bij den Boek-
handelaar H. KUIPERS te Leeuwarden.
Plaatsen zijn te bespreken Donderdag, tus-
schen 12—3 uur, à tien cent extra.

De Gooi en Eemlander, 15 maart 1873:

PLAATSELIJK NIEUWS.

Hilversum, 15 Maart.

In de zeer goed ingerichte zaal van den heer Buwalda alhier vereenigden zich II. Donderdagavond de Leden van 't Departement Hilversum der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Eene aanzienlijke schare van Dames zettende meer dan gewonen luister aan die samenkomst bij. De heer Van Trigt bood eene keurige verzameling van geteekende vogels ter bezichtiging aan. Het oog naar wensch genoten hebbende, mocht men het oor wijden aan eene toespraak door den Voorzitter, waarin spreker handelde over het erkennen van veeljarige getrouwe plichtsbetrachting onder den minderen stand, als bevorderlijk tot behoud van het verband tusschen de verschillende standen der maatschappij. Tot het eigenlijke

van het verband tusschen de verschillende standen der maatschappij. Tot het eigenlijke doel dezer bijeenkomst overgaande, werden achtereenvolgend voorgesteld J. van Niekerk, oud 75 jaar, en W. Fokker (de laatste in plaats van zijn 69jarigen, door ziekte aan zijne legerstede gebonden vader G. Fokker), als voorbeelden van getrouwe en nauwgezette plichtsbetrachting, gedurende ruim eene halve eeuw bij dezelfde werkgevers aan den dag gelegd. J. van Niekerk en G. Fokker ontvingen, op voordracht van dit Departement, van het hoofdbestuur de groote zilveren medaille, en uit de Departementskas ieder een geschenk in geld. Na met genoegen een voordracht gehoord te hebben van Cremers novelle **„Mijn oude Jacob”**, door den heer E. Wijukes uit Utrecht, keerde het talrijke gezelschap, zoo wij vertrouwen, wel voldaan huiswaarts.

Had het talrijk opgekomen publiek, dat jl. woensdag avond de zalen van den heer van der Wielen vulde over jammerlijke teleurstelling met regt te klagen, de belangstellende schaar, die zich jl. donderdag avond aldaar verzameld had, kan van beter dingen gewagen. De begaafde letterkundige J. J. **Cremer** vertoonde zich daar in al de kracht van zijn uitnemend talent. In hooge mate werd het auditorium geboeid door de meesterlijke voordragt van de overbetuwsche novelle: *aan 't kleine Revierke*, en letterlijk hing men aan des sprekers lippen, waar hij de verschillende toestanden, waaraan de novelle zoo rijk is, vertolkte op de hem eigen, onovertroffen wijze, zóó, dat de hoorder alles om zich heen vergeet en slechts oog en oor heeft voor de voorgestelde personen, die als levend voor hem staan. Den teregt gevierden novellist, zij daarom warme dank gezegd en een welgemeend tot wederziens toegeroepen.

Nieuws van de dag, 19 maart 1873:

Odéon, Woensdag 26 Mrt. Lezing van den Heer J. J. **Cremer**.
Kensgezindheid, Spui. Vrijdag 21 en Zaterdag 22 Mrt. Aanschouwelijke voordracht door Maju.

Algemeen handelsblad, 25 maart 1873:

O D É O N.
Voordracht van den Heer J. J. **CREMER**,
op **WOENSDAG 26 MAART**,
des avonds te 8 uren.
Het blinkende Hoantje.
Plaatsen kunnen dagelijks worden opgegeven en verder besproken worden Woensdag van 10—3 uren.

Algemeen handelsblad, 28 maart 1873:

„Het blinkende Haontje” van een Gelderschen kerk-
toren trok gisterenavond een groot aantal Amsterdam-
mers. Het eenvoudig verhaal van **Cremer** trof het hart
der aanwezigen, en zeer gewaardeerd werd de kunst,
waaraan te danken was, dat de personen der Betuwsche
novelle voor de oogen der aanwezigen schenen te han-
delen en te spreken. De kunstenaarsgave van den heer
Cremer is zeer groot; ze is zelfs in staat de toehoor-
ders te doen heenstappen over de eigenaardige bezwaren
aan eene voordracht van een verhaal in plat-Neder-
landsch verbonden.

We moeten toch erkennen, dat het bijzonder hin-
derlijk is, wanneer vele toehoorders telkens beginnen
te grinneken en giechelen, wanneer een bekend woord
op eenigszins vreemde wijze wordt uitgesproken. Me-
nigeen vindt zulk een vreemd gebruikt of verhaspeld

woord zelfs zoo onbeschrijfelijk komiek, dat hij het nog
eens moet herhalen voor zijn gezelschap, als om het
te doen opmerken, dat hij de fijne geestigheid heeft
opgelet.

De wansmaak dezer toehoorders is echter evenmin
aan den heer **Cremer** te wijten als de onbeschrijfelijke
benauwdheid der zaal, waar hij sprak.

Men klaagt er wel eens over, dat Holland zoo arm
is aan goede acteurs en actrices. Hoe aangenaam zou
het zijn, dachten we bij het verlaten der zaal, indien
de heer **Cremer** en mejuffrouw Mina Kruseman eens
te zamen konden acteeren voor het publiek in een door
den heer **Cremer** te maken *proverbs*, in het genre van
die van Alfred de Musset. Holland is twee groote ac-
teurs rijk, zou men zeker na afloop dezer ideale voor-
stelling zeggen.

In de VERGADERING van het
Letterkundig Genootschap
„OEFENING KWEEKT KENNIS”,
te houden op WOENSDAG den 16^{en} April 1873,
des avonds om acht uur, in het Gebouw *Diligentia*,
zullen optreden als Sprekers: de Heeren **A. L. H.**
Ising, A. L. de Bop en J. J. Cremer,
Leden van 't Genootschap. (4163)
*NB. Heeren Leden worden vriendelijk herinnerd aan
het medebrengen van hunne Toegangkaarten.*

Provinciale Drentsche en Asser courant, 16 april 1873:

Op 22 e.k. biedt de heer **Cremer** ons hier eene
soirée littéraire aan, die, al is de aandacht des publieks
ook hoofdzakelijk op 's Konings komst gevestigd, een
druk bezoek mag verwachten.
Welk onderwerp de heer **Cremer** zal kiezen, hoe hij
leest, behoeft niet besproken te worden.
't Geheugen van hen die hem hoorden ontslaat ons
van die moeite en 't genot, dat zij door hem smaakten,
kunnen wij niet schetsen.
Den gevierden novellist zij eene volle zaal toege-
wenscht!

Provinciale Drentsche en Asser courant, 24 april 1873:

Gisteravond hield de heer **Cremer** hier eene lezing voor een vrij talrijk en zeer oplettend publiek.

Dat hij zijne sporen, als uitstekend novellist, niet meer behoeft te verdienen, weet ieder — dat hij als „lezer” zijns gelijke in ons Land niet heeft, zal moeilijk zijn te betwisten.

Goed lezen is eene kunst en de meeste menschen hebben het er niet ver in gebragt, maar de heer **Cremer** is daarin een virtuoos.

Zijne stem, zijne houding, zijne gesticulatiën — hij tooverd er mee en bederft niets door overdrijving.

Anderen spreken door hem, zooals zij spreken, en daardoor wordt hetgeen hij zegt: *waarheid*.

Daarenboven — de heer **Cremer** heeft het leven in al zijne nuanceeringen, ook in de kleinste, bespied — hij heeft met een open hart en een diep gevoel *ge-luisterd* en zoo 't volk leeren kennen in zijn *denken* en *doen*.

Wat er edels en groots is in den eenvoud, wat er gemeens is in een ruw, woest hart — alles vangt

er gemeens is in een ruw, woest hart — alles vangt hij op en geeft het, der natuur getrouw, terug.

Wij wantrouwen onze pen te veel, om haar te wagen aan de proef: „gedetailleerd de teekeningen met pen, die hij door zijne buigzame stem aanschouwelijk maakt”, terug te geven.

Zij zou, indien wij 't waagden, er bij allen, die den heer **Cremer** hoorden, niet bij *kunnen* winnen.

Ook de dichtstukjes, die de heer **Cremer** na zijn Kruzemuntje nog ten beste gaf, maakten een dessert, dat het genot van het „hoofdgerest” verhoogde.

Ziedaar wat wij de *Drentsche Courant* laten zeggen, na ons bravo! den novellist bij uitnemendheid met al de aanwezigen toegeroepen.

Mogt het velen niet genoeg zijn, dan heeft de heer **Cremer** daarvan de schuld en die schuld strekt zijn talent tot eer.

— Voor een publiek van omstreeks twee honderd personen droeg *Cremer* hier Maandag avond een zijner novellen voor, getiteld: Oan 't kleine Re- vierke.

Wij hebben er geen pen voor, om te schetsen wat hij geschilderd heeft en zullen ons wel wachten, eene poging te wagen om in hoofdtrekken weer te geven, wat hij in de fijnste bijzonderheden van 't Geldersche landleven, van 't Geldersche volkskarakter ons heeft verteld. Die er bij is geweest, heeft het gevoeld en voor hem, die er niet was, zou onze schets te onvolkomen zijn. Het eigenaardig talent van den heer *Cremer* is in één woord boven onzen lof verheven.

Hij tooverd met het woord en de gebaren en bederft niets door overdrijving. Hij is schilder en acteur, zooals in zijn karakter op letterkundig terrein nog een tweede moet worden gezocht.

— Den 21 April zal de heer *Cremer* hier eene voordragt houden. Dat niemand de gelegenheid om hem te hooren late voorbijgaan! Mogten sommigen van hier of van elders niet weten, bij wie zij zich van een toegangskaartje à *f* 1 moeten vervoegen, dan is de uitgever dezer courant bereid het hun te melden.

Vlaardingsche courant, 20 augustus 1873:

— De heer J. J. *Cremer* heeft weder een nieuwe Betuwsche vertelling gereed. Men mag alzoo verwachten, dat de gevierde spreker zijn talrijke hoorders dezen winter op iets nieuws zal onthalen.

Opregte Haarlemsche courant, 13 november 1873:

MAATSCHAPPIJ „TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN".

DEPARTEMENT HAARLEM.

BUITENGEWONE VERGADERING met Dames op Dingsdag 18 November 1873, des avonds ten half acht ure, in den *Schouwburg*, St. Jansstraat. Spreker: de Heer Dr. JAN TEN BRINK, van 's Gravenhage.

De bewijzen van toegang zullen tijdig aan de leden worden toegezonden. Tot het vervullen der beide eerstvolgende spreekbeurten is bereids toezegging ontvangen van de Heeren J. J. **CREMER**, van 's Gravenhage, en Dr. E. LAURILLARD, van Amsterdam.

Zij, die nog tot het lidmaatschap willen toetreden en eene dezer dagen rondgezonden circulaire tot uitnoodiging niet mogten hebben ontvangen, worden verzocht zich bij een der bestuursleden aan te melden.

Mr. H. JACOBI, Voorzitter.
H. F. WALLER, Secretaris.

Het vaderland, 19 november 1873:

van zure worst of leverbeuling. — Aanstaanden Vrijdag zal de heer J. J. **Cremer** te Amsterdam zijn nieuwe novelle voordragen, welke den titel draagt: 't Hart op de

Nieuws van den dag, 24 november 1873:

Gisterenavond droeg de Heer J. J. **Cremer** in de zaal van *Odeon* zijn nieuwe novelle: „'t Hart op de Veluwe", voor. Er was als altijd een zeer talrijk publiek opgekomen, om den gevierden auteur te hooren. Ieder weet, dat niemand zijne novellen voorlezen kan, zooals de Heer **Cremer** zelf. Zijn talent blijft ten dien aanzien steeds ver boven dat van alle andere landgenooten staan.

Wij zullen den inhoud van de novelle niet verraden. Evenmin ligt 't in ons plan na een eerste kennismaking critiek te leveren. Alleen zij 't ons vergund op te merken, dat zich meer en meer twee tijdperken in het letterkundig leven van **Cremer** afteekenen en wij voor ons aan het eerste de voorkeur geven boven het tweede. In zijn eerste periode ontwikkelde **Cremer** een enkele doorgaand zedekundige gedachte en zocht hij zijn kracht in de geleidelijke ontwikkeling van een enkel karakter. Om die eene gedachte en dien hoofdpersoon groepeerde hij al wat de schatkamers van zijn talent aan humor en dardelheid zoo ruimschoots opleverden. In den laatsten tijd volgt **Cremer** blijkbaar een andere methode. De humor en de dardelheid zijn er nog en vertoonen zich met toenemende vrijmoedigheid, grijpende links en rechts wat Veluwe en Betuwe opleveren. Maar waar is de karakterstudie gebleven?

Het vaderland, 29 november 1873:

De heeren- en dames-leden van *Licht, Liefde, Leven* hadden gisterenavond het voorrecht onzen stadgenoot, den heer J. J. **Cremer**, in hun vergadering in het lokaal Diligentia als spreker te zien optreden.

Het talrijk gehoor werd door hem vergast op de voordracht van zijn: Kruuzemuntje, dat, hoewel aan velen reeds bekend, ongetwijfeld door allen met ontzadlijk groot genot zal zijn gevolgd. Overbodig is het gewis hier te gewagen van het onnavolgbaar talent, waarmede deze terecht gevierde novellist zijne schepingen voordraagt; van de natuurlijkheid, waarmede hij zijne diepgevoelde karakterschetsen aanschouwelijk weet voor oogen te stellen, of van zijn hooge en door innigheid van opvatting de diepste snaren van het gemoed doen trillen. Wat **Cremer** ons weet te maken is zoo warm, zoo helder, zoo klaar als een licht, dat liefde wekt in 't leven.

De heer Cremer gaf tot besluit nog een paar gedichten uit zijn onlangs verschenen dichtbundel aan het opgetogen publiek ten beste, welke ook den algemeen bijval mochten wegdragen.

In de beste betoekenis van het woord heeft de redenaar van dien avond zijne hoorders weten te amuseeren, door aan hun schoonheidsgevoel te voldoen, hun verstand te bevredigen en hun gemoed voor zuivere aandoeningen te openen.

Wij wenschen *Licht, Liefde, Leven* dan ook geluk met de welwillendheid van zulk een medelid, en verheugen ons hartelijk, dat er te dezer stede een Vereeniging bestaat, die bij al het goede dat zij sticht, ook dit heeft, dat zij haar leden, van welke velen anders van dergelijke genotvolle en nuttige avonden zouden verstoken zijn, zulke leesavonden kan geven. Moge die vereeniging hoe lang zoo meer gekend en gewaardeerd worden! Haar heil! **Cremer** dank en hulde!

Opregte Haarlemsche courant, 15 december 1873:

MAATSCHAPPIJ „TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN'".
DEPARTEMENT HAARLEM.
BUITENGEWONE VERGADERING met Dames op Dingsdag den 16^{den} December 1873, in den Schouwburg St. Jansstraat, des avonds ten half acht ure.
Spreker:
de Heer **J. J. CREMER**, van 's Gravenhage.
Zij, die nog tot het lidmaatschap willen toetreden, worden verzocht zich bij een der bestuursleden aan te melden.
Mr. H. JACOBI, Voorzitter.
H. F. WALLER, Secretaris.

Opregte Haarlemsche courant, 18 december 1873:

BINNENLANDSCHE BERICHTEN.

Haarlem, 17 December. Gisteren-avond trad alhier in eene buitengewone vergadering van het departement der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen als spreker op de heer **J. J. Cremer**, van 's Gravenhage, die in den schouwburg in de Jansstraat voor een buitengewoon talrijk gehoor zijne laatste novelle: „Een hart op de Veluwe” voordroeg. Het bekende talent van den heer **Cremer** heeft velen gewis een paar hoogst aangename uren doen doorbrengen.

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 13 januari 2022.